

Ценко Ценов

Юридически основи на частното горовладение

ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ
УНИВЕРСИТЕТ

СЛУЖБА ЗА СЪВЕТИ
БИОРЕС

Ценко Ценов

Юридически основи на частното горовладение

**София
2012**

д-р инж. Ценко Ценов

Юридически основи на частното горовладение

Издателска къща при ЛТУ

София

2012

Какво се разбира под понятието „гора“?

Гора по смисъла на Закона за горите (ЗГ) са:

1. земи, заети от горскодървесна растителност с площ не по-малка от един декар, височина на дървостоя в зряла възраст не по-малко от 5 м, широчина на насаждението, измерена между стъблата на крайните дървета, не по-малко от 10 м, и проекция на короните не по-малка от 10 на сто от площта на насаждението;
2. площи, които са в процес на възобновяване и все още не са достигнали, но се очаква да достигнат минимална проекция на короните 10 на сто и височина на дърветата 5 м;
3. площи, които в резултат на антропогенна дейност или естествени причини са временно обезлесени, но подлежат на възобновяване;
4. защитни горски пояси, както и ивици от дървета с площ, по-голяма от един декар, и широчина над 10 м;
5. насаждения в системи и съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите;
6. клекови формации;
7. съобщества от дървесни или храстови видове, разположени край водни обекти.

Какво включва горската територия?

Горска територия по смисъла на Закона за горите са:

1. горите;
2. голини, недървопроизводителни земи и други територии, предназначени за горскостопанска дейност;
3. карстови образувания, разположени в земите, върху които са разположени гори, голини, недървопроизводителни земи и други територии, предназначени за горскостопанска дейност;
4. защитни горски пояси с площ по-малка от един декар, и широчина под 10 м.

Какви са целите и какви задачи решава Законът за горите?

ЗГ има за цел да се гарантира многофункционално и устойчиво управление на горските екосистеми.

С неговото прилагане се гарантира:

1. опазване и увеличаване площта на горите;
2. поддържане и подобряване състоянието на горите;
3. гарантиране и поддържане на екосистемните, социалните и икономическите функции на горските територии;
4. гарантиране и увеличаване производството на дървесина и недървесни горски продукти чрез природосъобразно стопанисване на горските територии;
5. поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие и подобряване състоянието на популациите на видовете от дивата флора, фауна и микота;
6. осигуряване на възможности за отдых на населението и подобряване на условията за рекреация;
7. постигане на баланс между интересите на обществото и собствениците на горски територии;
8. подпомагане и насърчаване на собствениците на поземлени имоти в горски територии;
9. изпълнение на международни и европейски ангажменти за съхранение на горските местообитания.

Как се извършват дейностите в горските територии?

Дейностите в горските територии се извършват по начин, който не води до увреждане на растителни и животински видове и на техните местообитания, на почвите, водните обекти и елементите на техническата инфраструктура.

Какво трябва да знаем за горските територии?

Чрез и в горските територии се:

1. осъществява защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха;
2. поддържа биологичното разнообразие на горските екосистеми;

3. осигуряват социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи за обществото;

4. осъществява защита на природното и културното наследство;

5. произвеждат дървесни и недървесни горски продукти;

6. регулира климатът и усвоява въглеродът.

Горските територии се делят на три категории:

1. защитни – за защита на почвите, водите, урбанизираните територии, сградите и обектите на техническата инфраструктура; горната граница на гората; защитните пояси, както и горите, създадени по технически проекти за борба с ерозията;

2. специални – защитените територии, защитените зони, както и горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статuti и режими; за семепроизводствени насаждения и градини; горски разсадници; опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове; дендрариуми; научноизследователски и учебно-опитни гори; токовища; до 200 м около туристическите хижи и обекти с религиозно значение; бази за интензивно стопанисване на дивеча; с рекреационно значение, за поддържане на ландшафта и с висока консервационна стойност;

3. стопански – стопанисването е насочено към устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти, както и предоставяне на услуги.

Какво трябва да се знае за планирането на дейности в собствената гора?

Планирането на ползване на дървесни и недървесни продукти, залесяване, противопожарни и ловностопански мероприятия, строителство на горски пътища, и др. се извършва чрез горскостопанските планове и горскостопанските програми. За имоти с обща площ над 50 хектара се изработват планове, а от 2 до 50 хектара се изработват програми. Горите, собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ до 2 хектара включително се включват в горскостопанските планове за териториалните поделения на държавните предприятия.

В тях се определят допустимият размер на ползването на горските ресурси и насоките за постигане целите на управлението на горските територии за срок 10 години. Тяхното изработване е на ос-

новата на горскостопанските карти, кадастралните карти, картите на възстановената собственост и извършената инвентаризация на горските територии. Изработването на горскостопанските планове и програми се финансира от техните собственици, а за горските територии – държавна собственост – от държавните предприятия. Изработването на горскостопанските планове за горските територии – собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ до 2 хектара включително, се възлага едновременно с инвентаризацията и се финансира от държавния бюджет. В случай, че физическите лица, юридическите лица и техни обединения – собственици на горски територии с обща площ до 2 хектара включително, не желаят да ползват изработения по реда на ал. 7 горскостопански план, те възлагат изработването на горскостопанска програма за своя сметка.

Горскостопанските планове и програми се изготвят, актуализират и приемат при условия и по ред, определени с наредба на министъра на земеделието и храните (Наредба за инвентаризация и горско планиране). Те се утвърждават със заповед от директора на съответната регионална дирекция по горите – за горските територии, които попадат в района им на дейност.

Какво е горска сертификация и за какво служи?

Горската сертификация е доброволен инструмент, който се прилага чрез оценяване и валидиране на практики за управление на горите с помощта на набор от стандарти.

Тя се извършва от независими, недържавни сертифициращи органи и на стопанисващия горската територия се издава сертификат. Със сертификата се удостоверява, че стопанисването на горските територии се осъществява по отговорен начин, балансиращ екологичните, икономическите и социалните ползи. Чрез горската сертификация, която е непрекъснат процес, се осигурява надеждна и независима проверка на дейностите по стопанисване на горските територии и проследяване на продукцията от горите. С нея се осигурява съответствие с международните норми за сертификационна акредитация и разработване на стандарти и прилагане на световно утвърдените принципи за баланс между икономическите, екологичните и социалните измерения в управлението на горите. Горската

сертификация дава възможност за избягване на ненужни пречки при търговията с продукти от гората и се създават условия за непрекъснато подобрене в управлението на горите.

Какво е частна собственост и как се упражнява правото на собственост?

Частна собственост са горските територии, правото на собственост върху които е възстановено на физически и/или юридически лица, както и тези, придобити чрез правна сделка или по други придобивни способи и не са държавна или общинска собственост.

Собствениците на горски територии трябва да упражняват правото си на собственост върху тях по начин, който не влошава състоянието им и не причинява вреда на други собственици или на обществото.

Как можем да се разпореждаме със своята горска собственост?

Разпореждането с горски територии, които не са държавна и общинска собственост, се извършва в нотариална форма. Собственици на поземлени имоти в горски територии, намиращи се в граници на едно землище, които са се обединили в горско сдружение, могат да предлагат уедряване на своите имоти. Заинтересованите лица изработват за собствена сметка план за уедряване на горските територии след положително писмено становище на министъра на земеделието и храните.

Какви ограничени вещни права може да се учредяват в частните гори?

Право на строеж върху поземлени имоти в горски територии без промяна на предназначението, когато то се учредява за изграждане на:

- стълбове за въздушни електропроводи;
- стълбове за телекомуникационно оборудване, радио- и телевизионно разпространение, съобщителни линии, безжичен интернет и други съоръжения на техническата инфраструктура;

- сгради и съоръжения, свързани с управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите и дивеча, независимо от тяхната собственост:

- автомобилни горски пътища;
- заслони за обществено ползване;
- ферми за отглеждане на дивеч, риболюпилни и рибарници;

ци;

- посетителски и информационни центрове, които не включват помещения за постоянно или временно обитаване;

- горски и ловни кантони, които не включват помещения за постоянно или временно обитаване;

- контролни горски пунктове, които не включват помещения за постоянно или временно обитаване;

- зооветеринарни и биотехнически съоръжения;

- нефтопроводи, топлопроводи, газопроводи, нефтопродуктопроводи, надземни и подземни проводи за хидротехнически съоръжения за производство на електрическа енергия;

- надземни и подземни проводи за хидротехнически съоръжения, водопроводи и канализации с диаметър над 1500 мм;

- станции и стълбове на съществуващи лифтове и влекае, които са търпими строежи по Закона за устройство на територията, включително за нуждите на основен ремонт, реконструкция, подмяна и/или модернизация – за срок до 20 години.

Правото на строеж се учредява безсрочно или за определен срок от собственика или обединения на собственици на поземлени имоти в горски територии – за собствените им имоти, в нотариална форма. Не се разрешава изграждането на заслони за обществено ползване, ферми за отглеждане на дивеч, риболюпилни и рибарници, посетителски и информационни центрове, които включват помещения за постоянно или временно обитаване, горски и ловни кантони, които включват помещения за постоянно или временно обитаване, контролни горски пунктове, които включват помещения за постоянно или временно обитаване, когато това не е предвидено в приетите за съответната територия горскостопански планове, програми или планове за управление на защитени територии.

Сервитут върху поземлени имоти в горски територии може да се учреди за изграждане и/или обслужване на:

1. надземни и подземни проводни за хидротехнически съоръжения, водопроводи и канализации с диаметър под 1500 мм, както и въздушни и подземни електропроводи, кабели и други довеждащи и отвеждащи проводни на техническата инфраструктура;

2. телефонни, телеграфни, радиосъобщителни и други линии;

3. лифтове и влекаче – за срок до 30 години;

4. обхвата на съоръжения от ветрогенераторни и фотоволтаични паркове.

Сервитут се учредява безсрочно или за определен срок от собственика в нотариална форма. Начинът на плащане за учредяване на сервитут в имот – собственост на физическо или юридическо лице, се определя в договора за учредяване.

Право на ползване върху поземлени имоти в горски територии може да се учреди:

1. за извършване на дейности, свързани с търсене и проучване на подземни богатства по реда на Закона за подземните богатства – за срока на разрешението, издадено по реда на Закона за подземните богатства;

2. на държавни органи, извършващи дейности по контрол и опазване на околната среда – когато това е свързано с дейността им, както и на училища, научни институти и юридически лица, които провеждат обучение или извършват научна дейност, свързани с управлението, стопанисването, устройството и опазването на горите – безсрочно;

3. за извършване на теренни проучвания на археологически ценности – за срок, не по-дълъг от три години.

Право на ползване върху поземлени имоти в горски територии се учредява от собственика – за горската територия, частна собственост в нотариална форма с изключение на случаите за извършване на теренни проучвания на археологически ценности.

Извън изброените случаи право на ползване върху поземлени имоти в горски територии може да се учреди за устройване на постоянни пчелини по смисъла на Закона за пчеларството от собственика. За настаняване или преместване на временен пчелин по смисъла на Закона за пчеларството не се учредява право на ползване, а се издава разрешение от собственика на гората. Учредяването на

право на ползване върху поземлени имоти в тези случаи, както и издаването на разрешение, е безвъзмездно.

Кога и как може да се извърши промяна на предназначението в частната гора?

Промяна на предназначението на поземлени имоти в горски територии се допуска за:

1. площадки за изграждане на транспортни съоръжения (пристанища, летища, жп гари, автогари), промишлени предприятия и ферми за отглеждане на животни, риба и други водни животни, добив на подземни богатства, гробищни паркове, депа за отпадъци, насипища и хвостохранилища, електроцентрали, язовири, пречиствателни станции за питейни или отпадъчни води и други хидротехнически и електротехнически съоръжения;

2. трасета на линейни обекти, разположени върху повърхността на терена – пътища и железопътни линии, включително съоръженията към тях, водни канали;

3. създаване на нови или разширяване строителните граници на съществуващи урбанизирани територии в случаите, когато има действащи общи устройствени планове на общините или за части от тях, в които се намират имотите;

4. създаване или разширяване на отделни урегулирани поземлени имоти, за които има влязъл в сила:

а) подробен устройствен план – за реализиране на проекти за предоставяне на социални услуги – резидентен тип, и социални услуги от специализираните институции;

б) общ устройствен план – в останалите случаи;

5. национални обекти по смисъла на Закона за държавната собственост, обекти, свързани с националната сигурност и отбраната на страната, с опазването на околната среда, за изграждането на които има решение на Министерския съвет, както и общински обекти от първостепенно значение по смисъла на Закона за устройство на територията;

6. изграждане на стълбове за лифтове и влекове, както и на основи на съоръжения от ветрогенераторни и фотоволтаични паркове;

7. изграждане на ски писти.

Забранява се промяна на предназначението на поземлени имоти в горски територии за срок 20 години след опожаряването им. Забраната не се прилага, когато промяната на предназначението е свързана с:

1. отбраната или сигурността на страната;
2. изпълнението на инвестиционни проекти, одобрени с решение на Министерския съвет;
3. изпълнение на инвестиционни проекти за нужди на общината, одобрени с решение на общинския съвет.

Промяна на предназначението на поземлени имоти в горски територии за създаване на нови или разширяване строителните граници на съществуващи урбанизирани територии е допустимо, когато това е предвидено в действащи общи устройствени планове на общините или за части от тях, в които се намират имотите и заявителят е придобил собствеността върху имота.

Поземлени имоти в горски територии се смятат с променено предназначение от датата на влизане в сила на подробен устройствен план, предвиждащ изграждане на национален обект или на общински обект от първостепенно значение по смисъла на Закона за държавната собственост и Закона за устройство на територията, които стават публична държавна или общинска собственост. Не се допуска промяна на предназначението на горски територии за ски писти и стълбове за лифтове и влекае, когато изграждането им не е предвидено в приетите областни планове за развитие на горските територии.

Промяната на предназначението на поземлени имоти в горски територии, частна собственост, се извършва:

1. от комисия в регионалната дирекция по горите – за поземлени имоти в горски територии с площ до 50 декара, попадащи в териториалния обхват на дейност на съответната регионална дирекция по горите;
2. от комисия в Изпълнителната агенция по горите – за поземлени имоти в горски територии извън посочените в т. 1.

За промяна на предназначението на поземлени имоти в горски територии се заплаща цена, определена с Наредбата за оценка на поземлени имоти в горски територии. Цената за промяна на пред-

назначението се заплаща в тримесечен срок от издаването на акта за промяна на предназначението.

При промяна на предназначението на поземлени имоти в горски територии, уедряване, разпореждане и учредяване на ограничени вещни права върху горски територии в случаи, за които това е предвидено в нормативен акт, се изготвя оценка на имота. Оценките се изготвят от правоспособни независими оценители, регистрирани по Закона за независимите оценители, като условията и редът за извършване на оценка се определят с Наредбата за оценка на поземлени имоти в горски територии на Министерския съвет.

Какво включва стопанисването на горските територии?

Стопанисването на горските територии обхваща дейностите по залесяване, защита срещу ерозия и порои и провеждане на сечи в горите.

Горите се стопанисват като високостеблени, издънкови за превръщане в семенни и нискостеблени.

Не се стопанисват като гора:

1. плантации за коледни елхи и зеленина;
2. плантации от дървесни или храстови видове, създадени с цел ускорено производство на биомаса;
3. насаждения за производство на плодове;
4. плантации от бързорастящи горскодървесни видове, създадени върху земеделски земи или урбанизирани територии, с кратък срок на отглеждане с цел производство на специална дървесина; срокът за отглеждане на горскодървесните видове се определя с Наредбата за инвентаризация и планиране в горските територии;
5. площите в границите на сервитутите на хидромелиоративните съоръжения, за които съгласно разпоредбите на специален закон не се допуска наличие на дървесна и храстова растителност.

Какво разбираме под залесяване и как се извършва?

Залесяването обхваща дейностите по създаване на гори:

1. събиране, добив и производство на горски репродуктивни материали;

2. подготовка на почвата и засаждане/засяване на горски репродуктивни материали и ограждане;

3. попълване, отглеждане, инвентаризация на културите;

4. подпомагане на естественото възобновяване.

Залесяването на горските територии се извършва в съответствие с утвърдените горскостопански планове и програми и въз основа на технологични планове за залесяване. Когато в резултат на бедствия, пожари и каламитети е необходимо залесяване на горската територия, което не е предвидено в утвърдения горскостопански план или програма, то се извършва само въз основа на технологичен план за залесяване. Залесяването се извършва съгласно изискванията на Наредба за залесяване на горски територии и на земеделски земи, използвани за създаване на специални, защитни и стопански гори и на гори в защитени територии, инвентаризация на създадените култури, тяхното отчитане и регистриране.

Какви дървесни и храстови видове се използват за залесяване?

За залесяване се използват подходящи за съответния тип и условия на месторастене дървесни и храстови видове, като с предимство се ползват местни видове.

Забранява се залесяването:

1. с дървесни и храстови видове, които не са посочени в областните планове за развитие на горските територии, в горскостопанските планове и програми, както и с видове, забранени в плановете за управление на защитените територии и защитените зони;

2. върху поляни и ливади в горските територии, освен в случаите на защита срещу ерозия и порои.

Какво е защита срещу ерозия и порои и как се осъществява?

Защитата на горските територии срещу ерозия и порои обхваща дейностите, свързани с предпазване изнасянето на фини фракции от застрашената почва, за поддържане на почвеното плодородие, чрез ограничаване или намаляване на повърхностния воден отток, предпазване на най-горния слой от ветрова ерозия и осигуряване

на възможност за развитие на растителност, включително чрез създаване на технически съоръжения. Тя се извършва при условията и по реда на Наредбата за защита на горските територии срещу ерозия и порои, както и строеж на укрепителни съоръжения. Защитата на горските територии срещу ерозия и порои, в случаите когато се осъществява и чрез технически съоръжения, се извършва по утвърдени специализирани проекти.

Кой може да изпълнява дейностите по залесяване?

Изпълнението на дейностите по залесяване и защита срещу ерозия и порои в горските територии се извършва от търговци, регистрирани в публичния регистър на Изпълнителна агенция по горите и на основание утвърден от директора на регионалната дирекция по горите технологичен план за залесяване. **Тези изисквания не се прилагат:**

1. при строителство на баражи, прагове и подпорни стени;
2. когато дейности по залесяване с механизирани начин на извършване се възлагат самостоятелно;
3. когато дейностите се извършват от лице, вписано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика в собствените му гори или в гори – собственост на негови роднини по права линия без ограничения, на роднини по съребрена линия до трета степен включително и на роднини по сватовство до втора степен включително.

Как се възобновяват сечищата и пожарищата?

Сечищата и пожарищата, които не могат да бъдат възобновени по естествен път до 7 години от изсичането или изгарянето им при пожар, се залесяват от собственика им до две години след изтичането на 7-годишния период.

В какъв срок се извършва предвиденото в горскостопанския план или програма залесяване?

Когато в горскостопанския план или програма е предвидено възобновяване по изкуствен начин, залесяването се извършва в срок до три години от изсичане на насаждението.

За какво и как се провеждат сечите в горите?

Сечите се провеждат за възобновяване, отглеждане и подобряване състоянието на горите и за постигане на целите, заложи в горскостопанските планове и програми, а в защитените територии и защитените зони се провеждат и при спазване на заповедите за тяхното обявяване и плановете им за управление. Видовете сечи, условията и редът за тяхното провеждане, правилата за маркиране, условията и редът за издаване на разрешителното за сеч, както и системата от режими и мерки за стопанисване на типовете природни местообитания се определят с Наредбата за видове сечи в горски територии.

Какви са ограниченията при провеждане на сечите?

Възобновителни сечи се провеждат при възраст не по-малка от:

1. 60 години във високостеблените гори с изключение на брезовите, върбовите и тополовите, както и изкуствено създадените насаждения извън естествения им район на разпространение;
2. 20 години и не по-голяма от 30 години в горите за издънково възобновяване с изключение на тези от келяв габър;
3. 15 години за акациевите гори.

Сечта във високостеблените гори се провежда през цялата година, а в нискостеблените – от 1 септември до 1 април. За запазване на подраства във високостеблените гори собствениците или лицата, на които е предоставено управлението на горите, могат да забранят сечта от 1 април до 1 октомври.

Забранява се:

1. провеждането на гола сеч във всички гори с изключение на тополовите, липовите, върбовите и нискостеблените гори;

2. сливането на голи, невъзобновени сечища на площ, по-голяма от 2 хектара, в нискостеблените гори с изключение на акациевите;

3. сечта в клековите и чермуровите гори с изключение на санитарната;

4. сечта на немаркирани дървета, освен в случаите, определени с Наредбата за видовете сечи.

5. превишаването на планираното ползване по площ от възобновителни сечи във високостеблените гори за срока на действие на съответните горскостопански планове или програми, освен поради бедствия, пожари, каламитети и промяна на предназначението на горските територии.

Не се смята за гола сеч отсичането на всички дървета на определена територия, когато това се извършва за:

1. осъществяване на дейности, свързани с опазване и защита на горските територии или извършвани в интерес на здравето и безопасността на гражданите;

2. защита и опазване на културни ценности след предписание на Министерство на културата, както и за научноизследователски цели;

3. усвояване на дървесина, повредена вследствие на биотични или абиотични въздействия след предписание от лесозащитна станция;

4. провеждане на окончателни фази на възобновителни сечи с настъпило естествено възобновяване;

5. опазване и възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове, включени в приложения № 1, 2 и 3 към Закона за биологичното разнообразие, ако са предмет на опазване в дадена защитена зона, след предписание на регионалната инспекция по околната среда и водите;

6. ловни просеки, дивечови ниви и дивечови сечища, предвидени в лвоустройствения проект, както и за изграждане на горски пътища;

7. изпълнение на договори за учредяване право на строеж, право на ползване или сервитути;

8. изпълнение на утвърдени планове за борба с пожари;

9. усвояване на дървесина в площите в границите на сервитутите на хидромелиоративните съоръжения, за които съгласно разпоредбите на специален закон не се допуска наличие на дървесна и храстова растителност.

Кога собствениците на гори може да извършват сечи извън горскостопанския план или програма?

Провеждат се санитарни сечи, когато е дадено предписание за това от регионалната дирекция по горите или от съответната лесозащитна станция, като сечта се провежда в срока, определен в предписанието. До изготвяне на горскостопански план или горскостопанска програма физическите лица, юридическите лица и техни обединения – собствениците на поземлени имоти в горски територии с обща площ до 2 хектара включително, могат да извършват ползване на дървесина при следните условия: да не се провеждат окончателни фази на възобновителни сечи; да не се провеждат сечи за издънково възобновяване или средностъблено стопанисване за превръщане на издънковите гори в семенни; размерът на ползването да не бъде по-голям от 20 на сто от запаса на насаждението за границите на съответния поземлен имот.

Как се извършва маркирането на насажденията?

Маркирането на насажденията, предвидени за сеч, се извършва при условията и по реда на Наредбата за видовете сечи, от лице, вписано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика.

Кой издава позволителното за сеч за провеждане на сечите?

Сечите се провеждат въз основа на писмено позволително по образец, издадено от:

1. директора на съответното държавно горско стопанство или държавно ловно стопанство или оправомощени от него длъжностни лица с висше лесовъдско образование – за горските територии –

държавна собственост, както и за такива, предоставени за управление въз основа на договор;

2. оправомощено от кмета на съответната община лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика – за горските територии – общинска собственост, както и за такива, предоставени за управление въз основа на договор;

3. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика, с което горско сдружение е сключило договор;

4. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика – за горските територии извън посочените в т. 1 и 2, с което собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Позволителното за сеч се издава на лице, вписано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика, а лицето на което е издадено позволителното за сеч, носи отговорност и упражнява контрол по извършването на добива на дървесина до освидетелстване на сечището.

Кой и как освидетелства сечището и в какъв срок?

В срок до 30 дни след приключване на сечта лицето, издало позволителното за сеч, съставя протокол за освидетелстване на сечището. Протоколът се подписва и от лицето, на което е издадено позволителното за сеч. Протокол за освидетелстване на сечището се съставя и в случаите, когато до края на календарната година сечта в насаждението не е приключила.

Какво е ползване на дървесина и кой може да ползва?

Ползването на дървесина от горските територии представлява добивът на дървесина и/или разпореждането с нея. Ползването на дървесина от горските територии се извършва от търговци, регистрирани в публичния регистър на Изпълнителна агенция по горите, с изключение на случаите, когато:

1. добивът се извършва самостоятелно от физически лица в собствените им гори;

2. добивът се извършва от физически лица, закупили стояща дървесина на корен за лична употреба от държавни или общински гори без право на продажба.

Кой определя начина на ползване на дървесина?

Начините на ползване на дървесина от горски територии – собственост на физически и юридически лица, се определят от собственика.

Какво е ползване на недървесни горски продукти и как се осъществява?

Ползването на недървесни горски продукти е добивът на смола, борина, сено, кори, лико, семена, гъби, лечебни и ароматни растения или части от тях, лишеи и мъхове, горски плодове, зеленина, коледни елхи, листников фураж, улов на животни, които не са дивеч, както и разпореждането с тях. Ползване на недървесни горски продукти, когато представлява стопанска дейност, се извършва само ако това е предвидено в утвърден горскостопански план и се транспортират с превозен билет за недървесни горски продукти издаден от лица, упражняващи лесовъдска практика. Ползването на лечебни растения се урежда по реда на Закона за лечебните растения. Ползването на гъби, горски плодове, лечебни и ароматни растения или части от тях от горските територии, когато не представлява стопанска дейност, се извършва безвъзмездно и свободно. Начините на ползване на недървесни горски продукти от горски територии – собственост на физически и юридически лица, когато представляват стопанска дейност, се определят свободно от собствениците.

Забранява се добивът на смола и кори от стоящи дървета, с изключение на кори от корков дъб, освен когато добивът е предвиден в горскостопански план.

Как се извършва пашата на селскостопански животни в горските територии?

Пашата на селскостопански животни в горските територии – държавна и общинска собственост, се извършва след заплащане на цена за календарната година, определена:

1. със заповед на министъра на земеделието и храните или на оправомощени от него длъжностни лица – за горските територии – държавна собственост;
2. с решение на общинския съвет – за горските територии – общинска собственост.

За заплатената цена на лицето се издава документ, в който се посочват видът и броят на животните.

Пашата на селскостопански животни в горските територии – собственост на физически и юридически лица, се извършва след писмено съгласие на собственика.

Забранява се:

1. пашата в горски територии на селскостопански животни без пастир;
2. пашата в поройните и ерозираните горски територии, дендрариумите, одобрените и регистрираните източници за производство на горски репродуктивни материали и в горските разсадници;
3. пашата в горските култури и младите насаждения от семенен произход и в издънковите насаждения, докато достигнат височина 3 м;
4. пашата в горски територии, в които е започнало или е възможно естественото им възобновяване;
5. нощната паша в горските територии.

Въз основа на постъпили до края на месец януари писмени предложения от директорите на държавните горски стопанства или държавни ловни стопанства, кметовете на райони и кметства, и кметските наместници, собствениците – за останалите горски територии ежегодно, до края на месец февруари, кметът на общината издава заповед, в която се посочват горските територии, в които е забранена пашата на селскостопански животни. Заповедта се обявява на видно място в сградата на съответната община, район, кметство или населено място. Заповедта е съобразена с ограниче-

нията и забраните, предвидени в заповедите за обявяване и в плановете за управление на защитени територии и защитени зони.

Какво е защита на горски територии?

Защитата на горските територии обхваща мерките за превенция и борба с болести, вредители, пожари и други абиотични въздействия.

Какво осигурява защита на горски територии от болести и вредители и други повреди?

Защитата на горските територии от болести, вредители и други повреди осигурява създаването и отглеждането на здрави, устойчиви и високопродуктивни гори и включва: оценка на здравословното им състояние, прогноза за разпространение на вредителите, болестите и други повреди в горите, профилактични и карантинни мероприятия и провеждане на борбата с вредителите, болестите и други повреди. Тя се извършва чрез:

1. профилактични и карантинни мероприятия;
2. провеждане на наблюдения, обследвания и сигнализация за появата, развитието и разпространението на причинителите на болести, насекоми, плевели и други вредители;
3. оценка и мониторинг на въздействието на абиотични и биотични фактори върху състоянието на горскодървесната растителност;
4. провеждане на растителнозащитни мероприятия и борба с вредителите, включваща биологични, химични, физико-механични и интегрирани методи и средства.

Как се извършва оценка на здравословното състояние на горите и кой прави предписания?

Оценка на здравословното състояние на горите и на необходимостта от провеждане на защитни мероприятия в тях се извършва с прогноза, изготвена от специализирани териториални звена към Изпълнителната агенция по горите – лесозащитни станции, и утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по

горите. Изпълнителната агенция по горите, регионалните дирекции по горите и лесозащитните станции оказват безплатно методическо ръководство, консултират общините и другите собственици на гори, дават предписания и извършват контрол по защитата на горите от болести, вредители и други повреди.

Предписанията на органите за защитата на горите от болести, вредители и други повреди са задължителни.

Как се извършва защитата на горските територии от болести и вредители?

Защитата на горските територии от болести и вредители и други повреди се организира и провежда при условия и по ред, определени с наредба на министъра на земеделието и храните. Тя се организира и осъществява от собствениците, съответно от лицата, на които територията е предоставена за управление, за тяхна сметка. В случаите на масово развитие на болести или каламитети в горските територии защитата се организира и контролира от лесозащитните станции за сметка на държавния бюджет.

Как се планират и изпълняват мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари и за чия сметка?

Мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари се планират за всяка горска териториална единица независимо от собствеността на територията и са задължителни за изпълнение. Те са за сметка на държавния бюджет. Изпълнението и поддържането на мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари се организира и осъществява от собствениците, съответно от лицата, на които територията е предоставена за управление, за тяхна сметка.

Кой и как определя пожароопасния сезон в горските територии?

Ежегодно, по предложение на директора на регионалната дирекция по горите, областният управител със заповед определя пожа-

роопасен сезон в горските територии за областта. Заповедта се оповестява публично на интернет страницата на съответната областна администрация, на регионалната дирекция по горите и на Изпълнителната агенция по горите. По време на пожароопасния сезон **се забранява паленето на открит огън** и извършването на огневи работи на разстояние по-малко от 100 м от границите на горските територии.

Паленето на огън и извършването на огневи работи в горските територии е забранено, освен в случаите, определени с Наредбата за пожарите.

Кой и как поддържа целогодишно в пожаробезопасно състояние линейни обекти и съоръжения?

Собствениците на линейни обекти, както и на съоръжения, преминаващи или попадащи в горските територии, са длъжни за собствена сметка:

1. да ги поддържат целогодишно в пожаробезопасно състояние, като ги почистват периодично от дървета, клони, храсти, сухи треви и от други горими материали;
2. да кастрят клоните на дърветата в непосредствена близост до обекта или съоръжението;
3. да определят особено опасните в пожарно отношение места и да ги обезопасяват.

Физическите лица, преминаващи или пребиваващи в горските територии, са длъжни да спазват правилата за пожарна безопасност в тях.

Сдруженията на ловците, на риболовците и на туристите в България чрез своите органи инструктират членовете си за правилата за пожарна безопасност в горските територии преди всеки излет.

Началниците на военните поделения и части са длъжни при провеждане на полеви занятия и учения да осигурят спазването на правилата за пожарна безопасност и да предприемат действия за недопускане на пожари и за своевременното им потушаване.

Кой осъществява контрола по изпълнението на предвидените противопожарни мерки и мероприятия?

Органите по пожарна безопасност и защита на населението, Изпълнителната агенция по горите и регионалните дирекции по горите самостоятелно или съвместно осъществяват контрол по изпълнението на предвидените противопожарни мерки и мероприятия в горските територии.

Органите по пожарна безопасност и защита на населението и служителите на Изпълнителната агенция по горите и нейните структури имат право да спират дейности или машини и съоръжения, които не отговарят на изискванията за пожарна безопасност или създават опасност за възникване на горски пожари. Непосредственото организиране на борбата с горски пожари се извършва от органите по пожарна безопасност и защита на населението със съдействието на държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства, общините, собствениците и ползвателите на горски територии, както и на лицата, извършващи дейности в тях.

Кой организира доброволни формирования за гасене на горски пожари?

Кметовете на общини, райони, кметства и кметските наместници организират за сметка на общинския бюджет доброволни формирования за гасене на горски пожари по реда на Закона за защита при бедствия. Директорите на държавни горски стопанства и на държавни ловни стопанства организират специализирани групи от служители и работници за действия при гасене на горски пожари. Редът за действие на доброволните формирования и специализираните групи при гасене на горски пожари се определя с Наредба за условията и реда за защита на горските територии от пожари.

Как се реагира на забелязан пожар?

Лице, забелязало пожар в горските територии, е длъжно незабавно да предприеме действия за уведомяване на централите за приемане на спешни повиквания към единния европейски номер 112.

Как се влиза в гората?

Достъпът до горските територии е свободен, на собствен риск, при спазване указанията на горската администрация и собственика на горската територия, освен в случаите, предвидени в Закона за горите. Изключение са само горските територии, предоставени за управление на други ведомства във връзка с националната сигурност и отбраната, където той се определя с акт на ръководителя на съответното ведомство, а достъпът до горските територии, включени в защитени територии е също свободен, освен в случаите, когато със заповедите за обявяване или плановете за управление той не е забранен или ограничен при определени условия.

Кога се изисква разрешение за достъп?

С разрешение, издадено в писмена форма от лицето, стопанисващо съответната територия, се осигурява достъпът до:

1. горски територии, в които се провежда добив на дървесина и за това обстоятелство е поставена обозначителна табела;
2. горските разсадници.

Може ли да се извършва ограждане?

В имотите в горските територии не може да се извършва ограждане или други действия, които ограничават свободното придвижване на хора, диви животни и води, с изключение на имоти, за които това е предвидено в нормативен или административен акт.

Кой и кога може да се ограничи или забрани достъпа?

Директорът на регионалната дирекция по горите със заповед може временно, за срок до три месеца, да ограничи или да забрани достъпа до определена горска територия като се поставят бариери или обозначителни табели:

1. с цел опазването и защитата на горските територии и дивеча;
2. в интерес на здравето и безопасността на гражданите.

Горната разпорежба е валидна и достъпът до имотите е ограничен за собственици на гори само когато е в интерес на тяхното здраве и безопасност.

Кога могат да се движат товарни превозни средства и пътни превозни средства с животинска тяга по горските пътища?

Товарни превозни средства и пътни превозни средства с животинска тяга могат да се движат в горските територии и по горските пътища само във връзка с изпълнение на горскостопански, селскостопански и ловностопански дейности и което се удостоверява със:

1. документ, издаден от директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство без заплащане на такса – когато дейността се извършва от стопанството или е възложена от него;

2. разрешително за лов, валидно за конкретната дата и място на ловуване;

3. документ, издаден без заплащане на такса от кмета на общината, района, кметството или кметския наместник – в останалите случаи.

Движението на тези превозни средства, когато не е свързано с изпълнение на горскостопански, селскостопански или ловностопански дейности, се извърши само когато:

1. е дадено разрешение за това от директора на регионалната дирекция по горите или от оправомощено от него длъжностно лице, или

2. е по пътища и трасета, които са специално обозначени за такива цели.

Движението в горските територии на спортни мотори и четириколесни моторни превозни средства (ATV) се извършва само по горските пътища и по трасета, които са специално обозначени по ред, определен с Наредбата за контрол и опазване на горските територии. Достъпът с велосипеди, както и достъпът за езда в горските територии е свободен с изключение на случаите, когато е ограничен по предвидения в закона ред.

По искане на кметове на общини директорът на регионалната дирекция по горите със заповед може да определи горски пътища,

за които движението на пътни превозни средства е свободно. Собствениците и ползвателите на имоти в горските територии или граничещи с такива не могат да ограничават достъпа до горските пътища, включително чрез оградяване или по друг начин, ограничаващ свободното им ползване.

Как се обозначават нови туристически пътеки и трасета?

Обозначаването на нови туристически пътеки и трасета в горските територии се извършва със съгласие на собственика, съответно на лицата, на които територията е предоставена за управление.

Как се организират обществени или спортни мероприятия в горите?

Организирано обществено или спортно мероприятие в горските територии, както и в територии, които граничат с такива, могат да се провеждат след получаване на разрешение от директора на съответната регионална дирекция по горите. Организаторът на мероприятиято осигурява:

1. пожарната безопасност на провежданото мероприятие;
2. почистването на територията и премахването на поставените преместваеми обекти.

Кога се допуска строителство в горските територии без промяна на предназначението и как се извършва?

Строителство в горските територии без промяна на предназначението се допуска само за изграждане на следните обекти:

1. стълбове за въздушни електропроводи;
2. стълбове за телекомуникационно оборудване, радио- и телевизионно разпространение, съобщителни линии, безжичен интернет и други съоръжения на техническата инфраструктура;
3. сгради и съоръжения, свързани с управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите и дивеча, независимо от тяхната собственост;

- а) автомобилни горски пътища;
 - б) заслони за обществено ползване;
 - в) ферми за отглеждане на дивеч, риболопилни и рибарници;
 - г) посетителски и информационни центрове, които не включват помещения за постоянно или временно обитаване;
 - д) горски и ловни кантони, които не включват помещения за постоянно или временно обитаване;
 - е) контролни горски пунктове, които не включват помещения за постоянно или временно обитаване;
 - ж) зооветеринарни и биотехнически съоръжения;
4. нефтопроводи, топлопроводи, газопроводи, нефтопродуктопроводи, надземни и подземни проводи за хидротехнически съоръжения за производство на електрическа енергия;
5. надземни и подземни проводи за хидротехнически съоръжения, водопроводи и канализации с диаметър над 1500 мм;
6. станции и стълбове на съществуващи лифтове и влекае, които са търпими строежи по Закона за устройство на територията, включително за нуждите на основен ремонт, реконструкция, подмяна и/или модернизация – за срок до 20 години.

Строителството на тези обекти се разрешава при условията и по реда на Закона за устройство на територията и на Наредба за строителство в горските територии на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на земеделието и храните. Собствениците и ползвателите на имоти в горските територии или граничещи с такива не могат да възпрепятстват извършването на ремонти и реконструкции на горски пътища. Нормативите за проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на горските пътища, както и тяхната класификация се определят с Наредба за строителство в горските територии.

Кое изграждане на обекти не се смята за строителство и как се извършва?

Не се смята за строителство изграждането на:

1. временни горски пътища, временни въжени линии и складове за дървесина;
2. техникуокрепителни съоръжения за борба срещу ерозията и пороите;

3. временни пожаронаблюдателни кули;
4. ловно- и рибно стопански съоръжения;
5. архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма;
6. съоръжения, осигуряващи опазването на културни ценности;
7. стационари за мониторинг.

Изграждането на сградите и съоръженията се извършва при условия и по ред, определени с Наредбата за строителство в горските територии.

Кой осъществява държавната политика в областта на горското стопанство?

Държавната политика в областта на горското стопанство се осъществява от министъра на земеделието и храните чрез Изпълнителната агенция по горите, която е юридическо лице на бюджетна издръжка – второстепенен разпоредител с бюджетни кредити.

Кои държавни органи осъществяват контрол по изпълнение на закона?

Изпълнителната агенция по горите контролира изпълнението на закона и упражнява общ надзор и методическо ръководство върху дейността на всички органи и лица, на които са възложени задължения по него, дава информация, извършва консултации и предоставя административни услуги на граждани и собственици на гори, на юридически лица и органи на държавната власт по въпроси, свързани с горското стопанство, подпомага собствениците на гори в случаите, предвидени в закона, координира и контролира защитата и опазването на горите, горския семеконтрол, научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност.

Регионалните дирекции по горите са юридически лица на бюджетна издръжка – структури на Изпълнителната агенция по горите, които обхващат цялата територия на една или повече области по смисъла на Закона за административно-териториалното устройство на Република България и осъществяват функциите на Изпълнителната агенция по горите в определения им район на дейност.

Как се управляват горите собственост на държавата?

За управление на горските територии – държавна собственост, които не са предоставени на ведомства или юридически лица, се създават държавни предприятия определени със ЗГ – юридически лица със статут на държавни предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон.

Държавните предприятия имат двустепенна структура:

1. централно управление;
2. териториални поделения – държавни горски стопанства и държавни ловни стопанства.

Основният предмет на дейност на държавните предприятия е:

1. изпълнение на горскостопанските планове за горските територии – държавна собственост;
2. изпълнение на ловностопанските планове в държавните ловни стопанства и в държавните горски стопанства;
3. изпълнение на поддържащи и/или възстановителни дейности в горски територии – държавна собственост, предвидени в планове за управление на защитени територии;
4. организиране и провеждане на мероприятия по защита на горските територии – държавна собственост;
5. организиране и провеждане на противоерозионни мероприятия;
6. поддържане разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
7. организиране и възлагане на проектирането и строителството в горите и земите в горските територии – държавна собственост;
8. създаване на нови гори върху земеделски територии;
9. опазване на горските територии – държавна собственост;
10. предоставяне и извършване на обществени услуги.

Държавните предприятия могат да осъществяват и други дейности, незабранени от закона, както и такива, възложени им от министъра на земеделието и храните или въз основа на договор.

Държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства са териториални поделения на държавните предприятия, които осъществяват функциите на държавното предприятие в определения им район на дейност.

Териториалните поделения на държавните предприятия се ръководят и представляват от директори. Те:

1. сключват от свое име, за своя сметка и на своя отговорност търговски и други договори в рамките на предоставените им от закона и от директора на държавното предприятие правомощия;

2. водят счетоводство и представят в централното управление изготвените годишни финансови отчети съгласно Закона за счетоводството;

3. имат банкови сметки;

4. имат свой печат;

5. водят от свое име и за своя сметка съдебни и арбитражни дела;

6. са работодатели по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Кодекса на труда;

7. разчитат се самостоятелно с общинските бюджети във връзка със заплащане на местни данъци и такси.

Как се управляват горите собственост на общините?

Управлението на горските територии – общинска собственост, се осъществява:

1. от общинска горска структура, организирана в една от следните форми:

а) структурно звено в администрацията на общината;

б) търговско дружество, в което общината е едноличен собственик на капитала;

в) общинско предприятие по смисъла на Закона за общинската собственост.

2. от държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства въз основа на договор;

3. от физически лица или търговци, вписани в публичните регистри по чл. 235 и 241 от Закона за горите, въз основа на договор.

Изборът на формата на управление, както и на вписаните физически и юридически лица се определя с решение на общинския съвет. Когато горските територии – собственост на общината, са с площ над 1500 хектара, управлението на горските територии не може да се осъществява от вписани в публичния регистър юридически и физически лица.

Как се управляват горите собственост на физически и юридически лица и на техни сдружения?

Физически и юридически лица – собственици на поземлени имоти в горски територии, осъществяват дейностите в съответната територия:

1. самостоятелно, когато са вписани в публичния регистър по чл. 235 или 241 от Закона за горите;
2. чрез възлагане на:
 - а) държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства;
 - б) общински горски структури;
 - в) физически лица или търговци, вписани в регистрите по чл. 235 и 241 от Закона за горите.

Собствениците на поземлени имоти в горски територии, които са възложили изпълнението на дейностите, са длъжни в 14-дневен срок от сключването на договора за възлагане да уведомят писмено съответната регионална дирекция по горите за датата на сключването му и за номера на удостоверението за регистрация на лицето, с което е сключен договорът.

Какво е горско сдружение, в кои случаи и как се подпомага?

Горски сдружения са обединения на физически и юридически лица – собственици на поземлени имоти в горски територии, създадени по действащото законодателство с цел съвместно стопанисване и управление на имотите им.

Изпълнителната агенция по горите подпомага образуването и дейността на горски сдружения, които отговарят на следните изисквания:

1. осъществяват някои от следните дейности:
 - а) изпълнение на горскостопански планове;
 - б) изпълнение на горскостопански мероприятия;
 - в) покупка и продажба и преработване на дървесина и недървесни горски продукти;
 - г) опазване и защита на горските територии;

д) строеж и поддържане на горски пътища и на съпровождащата горскостопанската дейност инфраструктура;

е) закупуване на машини и съоръжения за изпълнение на горскостопански дейности, както и за преработване на дървесина и недървесни горски продукти;

2. обединяват съседни имоти на собственици с обща площ на имотите им след обединението, не по-малка от 100 хектара;

3. горите им са сертифицирани.

Горско сдружение, на което е наложена санкция за нарушение на Закона за горите или на подзаконовите актове по прилагането му, не може да бъде подпомагано за срок една година от влизането в сила на наказателното постановление.

Подпомагането може да се осъществява чрез:

1. предоставяне на информация за разработване на горскостопански планове и програми;

2. съдействие за уедряване на отделни имоти в общ горски масив, включително безвъзмездно извършване на оценките на имоти – обект на замяна и уедряване;

3. консултации и обучение за управление на сдружението за прилагане на добри горскостопански практики;

4. консултации при изграждането на горски пътища;

5. консултации при организирането и провеждането на мероприятия за защита на горите.

От кого се организира опазването на горите?

Опазването на горските територии обхваща действията по предотвратяване и установяване на нарушения на разпоредбите на закона. Действията по предотвратяване на нарушенията се организират от собствениците на съответните горски територии за тяхна сметка. В горските територии – собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ до 2 хектара включително, опазването се организира и финансира от държавните предприятия.

Съгласно разпоредбите на Закона за горите държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства, учебно-опитните горски стопанства и общините – собственици на гори, назначават служители за предотвратяване и установяване на нарушения в горските те-

ритории – тяхна собственост, както и в такива, собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ до 2 хектара включително, както и в такива, предоставени им за управление.

Опазването на горските територии – собственост на физически лица, на юридически лица или на техни обединения, може да се извършва от лица, наети от собственика или въз основа на договор. Кметовете на общини могат да назначават лица за предотвратяване и установяване на нарушения в горските територии, попадащи в землището на съответната община. Служителите на Министерството на вътрешните работи със съдействието на служителите и лицата назначени за опазване на горите предприемат действия за предотвратяване и разкриване на престъпления, свързани с дейностите в горските територии.

На кого може да се възложи опазването и какви са неговите функции?

Функциите по опазване на горските територии, независимо от тяхната собственост, се възлагат на лица с лесовъдско образование. Тези лица:

1. опазват поверените им горски територии от незаконни ползвания и увреждания;
2. следят за спазването на правилата за сеч и другите ползвания от горите, опазването на съоръжения, сгради, гранични и други знаци и обекти;
3. проверяват всички документи за сеч, паша, лов и други ползвания от горите;
4. следят за спазването на противопожарните правила, а при пожар предприемат действия за неговото ограничаване и потушаване;
5. следят за появата на болести, вредители и други повреди;
6. опазват защитените видове животни и растения и следят за спазването на режимите на защитените територии и защитените зони;
7. сигнализират незабавно органите на Министерството на вътрешните работи при установяване на данни за извършване на престъпления, свързани с дейностите в горите и съдействат за тяхното разкриване;

8. дават предписания при констатиране на пропуски и нарушения;

9. издават разпореждания за спиране и прекратяване на дейности при констатиране на нарушения в горските територии;

10. задържат вещите – предмет на нарушения, както и вещите, които са послужили за тяхното извършване;

11. уведомяват незабавно органите по Закона за устройство на територията за извършване на незаконно строителство в горските територии.

При изпълнение на задълженията си лицата се легитимират:

1. със служебни карти – за служителите, назначени за опазване на горските територии – държавна и общинска собственост;

2. с удостоверения – за лицата, наети за опазване на горските територии.

Лицата, изпълняващи функции по опазване на горските територии, имат право да носят и употребяват за служебни цели служебно дълго и късо оръжие за охрана и лично късо нарезно оръжие, а служителите, назначени за опазване на горските територии – държавна или общинска собственост, носят униформено облекло и отличителни знаци, които не могат да се преотстъпват.

Наетите лица за опазване могат да упражняват правомощията си върху съответните територии, за които са наети, а служителите, назначени за опазване на горските територии – държавна собственост, имат правомощията и извън поверените им за опазване горски територии в района на дейност на съответното държавно горско стопанство или държавно ловно стопанство. Служителите, назначени за опазване на горските територии – общинска собственост, имат правомощията и извън поверените им за опазване горски територии на територията на съответната община.

Държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства, учебно-опитните горски стопанства, физическите, юридическите лица и общините – собственици на гори, могат да сключват договори с Министерството на вътрешните работи за опазване на горските територии – тяхна собственост или предоставени им за управление. Общините – собственици на гори, могат да възлагат опазването на горските територии на изградените звена „Общинска полиция”. Собственици на гори могат да сключват договори с лица, регистри-

рани по Закона за частната охранителна дейност, за опазване на горските територии – тяхна собственост, и уведомяват писмено за това регионалната дирекция по горите. За извършване непосредственото опазване на горските територии лицата, регистрирани по Закона за частната охранителна дейност, назначават лица с лесовъдско образование.

Какви са правомощията на Изпълнителната агенция по горите и нейните структури по контрол и как се осъществява?

Изпълнителната агенция по горите и нейните структури осъществяват контрол по прилагането на закона по отношение на всички дейности в горските територии, както и върху съхранението, транспортирането и преработването на дървесина и недървесни горски продукти. Във връзка с осъществяването на контролните функции Изпълнителната агенция по горите и Министерството на вътрешните работи могат да сключат договор за сътрудничество. Условието и редът за осъществяване на дейностите по контрол и опазване на горските територии се определят с наредба за контрола и опазването на горските територии:

● **служителите** в Изпълнителната агенция по горите и в нейните структури, които заемат длъжности, за които се изисква лесовъдско образование, както и определените със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите:

1. имат право на достъп до съответната документация и до обектите, подлежащи на контрол по Закона за горите;
2. имат право да изискват документи и да получават информация, необходима за изпълнението на контролните им функции;
3. имат право да спират превозните средства, които превозват дървесина и недървесни горски продукти, за проверка на техния произход;
4. имат право да задържат вещите – предмет на нарушението, както и вещите, които са послужили за неговото извършване;
5. дават консултации и правят предписания при констатиране на пропуски и нарушения;
6. издават разпореждания за спиране и прекратяване на дейности при констатиране на нарушения на Закона за горите, Закона за

лова и опазване на дивеча, Закона за защитените територии, Закона за рибарството и аквакултурите, Закона за лечебните растения, Закона за биологичното разнообразие, Закона за опазване на селскостопанското имущество и подзаконовите актове по прилагането им;

7. сигнализират незабавно органите на Министерството на вътрешните работи при установяване на данни за извършване на престъпления, свързани с дейностите в горите, и съдействат за тяхното разкриване;

8. контролират спазването на правилата за сеч и другите ползвания от горите, опазването на съоръжения, сгради, гранични и други знаци и обекти;

9. контролират спазването на противопожарните правила;

10. контролират спазването на режимите в защитените територии и защитените зони;

11. извършват експертизи, анализи и оценки на извършените лесовъдски дейности в горските територии;

12. имат правата по чл. 67, ал. 3 от Закона за лова и опазване на дивеча;

13. съставят актове за констатирани нарушения, както и за неизпълнение на задължения на длъжностни лица на Закона за горите;

14. уведомяват незабавно органите по Закона за устройство на територията за извършване на незаконно строителство в горските територии.

• **горски инспектори** – служители на Изпълнителната агенция по горите и нейните структури – те имат правомощията на служителите в Изпълнителната агенция по горите и имат право да:

1. отвеждат принудително нарушителите с неустановена самоличност в най-близкото районно управление на Министерството на вътрешните работи;

2. използват физическа сила и помощни средства само ако не могат да изпълнят служебните си задължения по друг начин при:

а) противодействие или отказ да се изпълни законно разпореждане;

б) задържане на правонарушител;

в) нападения срещу служителите или граждани;

г) групови нарушения на обществения ред;

3. задържат лице, което:
 - а) не се подчинява на законно разпореждане;
 - б) оказва съпротива при изпълнение на законно разпореждане;
4. използват при установяване на нарушения по Закона за горите и подзаконовите актове по прилагането му технически средства или системи, заснемащи или записващи:
 - а) деянието, датата и точния час на извършеното нарушение;
 - б) извършителя, свидетелите, както и средствата, използвани за извършване на нарушението;
5. използват моторни превозни средства със специален режим на движение;
6. носят и използват за служебни цели служебно дълго и късо оръжие за охрана и лично късо нарезно оръжие.

Служителите в Изпълнителната агенция по горите и в нейните структури, както и горските инспектори могат да осъществяват правомощията си върху територията на цялата страна, както и извън установеното им работно време.

За осъществяване на контролната дейност могат да се изградят контролни горски пунктове с цел проверки относно законния произход на превозваната дървесина, дивечови и други недървесни горски продукти.

Кога може да се провеждат сечи в горите?

Сечите в горите се провеждат съгласно предвижданията на горскостопанските планове и програми, ловностопанските планове и плановете за дейности по опазване от пожари. За извършване на сечта е необходимо:

1. насаждението да е маркирано;
2. да е издадено разрешително за сеч.

Как се маркират определените за сеч дървета?

Определените за сеч дървета, както и дървесината преди нейното транспортиране от временен склад, се маркират с контролна горска марка (КГМ) от лица, упражняващи лесовъдска практика, вписани в публичен регистър в Изпълнителната агенция по горите и които притежават удостоверение за регистрация. То се

осъществява като определените за сеч дървета се отбелязват на височина 130 см с видим знак не увреждащ кората им. Освен по този начин, определените за сеч дървета с диаметър 18 см и по-голям от 18 см, измерен на височина 130 см, се отбелязват и с контролна горска марка поставена в основата на стъблото. Забранява се сеч на немаркирани дървета с изключение на случаите, когато: е разрешено цялостно отсичане на дървостоя върху ограничена площ; сечта се извършва за предотвратяване или своевременно потушаване на пожари; се извършва сеч на единични дървета с цел предотвратяване на аварийни ситуации, създаващи опасност за живота и здравето на хората.

Как се експедира постъпила и преработена дървесина?

Собствениците и ползвателите на обекти, в които постъпва, преработва се или от които се експедира дървесина, са длъжни да водят дневник за постъпилата, преработената и експедираната дървесина, да притежават производствена марка и да маркират с нея експедираната от обекта дървесина.

Как се маркира дървесина, добита извън горските територии?

Дървесината, добита извън горските територии, преди транспортиране се маркира с марка – собственост на общината, на чиято територия е извършен добивът. Маркирането се извършва от длъжностно лице, определено от кмета на общината.

Как се придобиват, съхраняват и употребяват горските марки?

Право да притежават контролни горски марки имат лица регистрирани за упражняване на лесовъдска практика. Всяко правоимащо лице има право да притежава до 3 броя КГМ, като всяка от тях е с различен номер. Всеки регистриран лесовъд сам поръчва и изработва за собствена сметка контролната горска марка след получа-

ване на удостоверение със съответен сериен номер от Изпълнителна агенция по горите.

Собствениците и ползвателите на обекти, в които постъпва, преработва се или от които се експедира дървесина, са длъжни да водят дневник за постъпилата, преработената и експедираната дървесина, да притежават производствена марка и да маркират с нея експедираната от обекта дървесина. Забранява се изработването, притежаването и използването на повече от една производствена марка за един обект. Изработването на марките се организира и е за сметка на лицата, получили удостоверението със сериен номер от регионална дирекция по горите. Забранено е преотстъпването на контролните горски марки и на производствените марки.

Къде се водят публичните регистри на горските марки?

Изпълнителната агенция по горите води единен регистър на контролните горски марки, а регионалните дирекции по горите – на производствените марки. При кражба или изгубване на контролна горска марка или производствена марка, лицето, което я е използвало, е длъжно в срок до 24 часа да уведоми съответния орган, който води регистъра.

Как се транспортира дървесината?

Дървесината се транспортира от временен склад, придружена с превозен билет. Превозните билети се издават:

1. от оправомощени от директора служители в държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства и учебно-опитните горски стопанства – за дървесината, добита от горските територии, в които упражняват служебните си задължения;

2. от лицата, упражняващи лесовъдска практика – за дървесината, добита от собствените им гори, както и от горските територии, за които са упълномощени от собственика.

Собствениците и ползвателите на обекти, в които постъпва, преработва се или от които се експедира дървесина, или оправомощени от тях лица издават превозни билети за дървесината, която се транспортира от обекта.

Дървесината, добита извън горските територии, преди транспортиране се маркира с марка – собственост на общината, на чиято територия е извършен добивът и превозен билет. Маркирането и издаването на превозен билет се извършва от длъжностно лице, определено от кмета на общината.

Забраняват се покупко-продажбата и други разпоредителни сделки, товаренето, транспортирането, разтоварването, придобиването, съхраняването и преработването на:

1. дървесина, немаркирана с контролна горска марка, съответно с производствена марка;
2. дървесина, непридружена с превозен билет;
3. дървесина от внос, непридружена с документи, доказващи законния ѝ произход.

Какви изисквания за квалификация и образование се изисква от горските специалисти?

Дейностите в горските територии се извършват само от лица, притежаващи съответното образование и квалификация. Собствениците на горски територии и лицата, на които е предоставено управлението на такива територии, допускат извършването на дейности на съответната територия само от лица, притежаващи съответното образование и квалификация за извършване на дейността. Изпълнителната агенция по горите стимулира, координира и контролира провеждането на професионалното обучение в областта на горското стопанство.

Кой може да извършва дейности в горите?

Дейностите в горските територии се организират и/или извършват от физически лица и от търговци, които са регистрирани в публични регистри в Изпълнителната агенция по горите и притежават удостоверение за регистрация, с изключение на случаите, в които законът не изисква регистрация. Дейностите в горските територии, осъществявани с механизирани средства, се извършват само от лица, които притежават документ за правоспособност, издаден от съответния компетентен орган. При извършване на дейностите в

горските територии регистрираните лица са длъжни да спазват изискванията на:

1. действащото трудово законодателство, изискванията за здравословни и безопасни условия на труд, за опазване на околната среда, както и други специални изисквания, определени с нормативен или общ административен акт;

2. Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника и подзаконовите актове по неговото прилагане.

Що е лесовъдска практика?

Лесовъдска практика е:

1. планиране и организация на дейностите по залесяване;

2. маркиране на насаждения, предвидени за сеч;

3. изработване на:

а) задания за горскостопански планове и програми и за инвентаризация на горските територии;

б) горскостопански планове и програми и инвентаризация на горски територии;

в) задания и проекти, планове и програми за защита срещу ерозия и порои за биологична рекултивация на нарушени терени;

4. планиране и организация на добива на дървесина;

5. планиране и организация на добива на недървесни горски продукти;

6. изработване на проекти за горски автомобилни пътища и съоръжения към тях.

Лесовъдската практика включва и издаването на съпровождащите съответните дейности документи.

Кой има право на лесовъдска практика и как се упражнява?

Лицата, притежаващи висше или средно лесовъдско образование, могат да упражняват лесовъдска практика самостоятелно или въз основа на договор след вписване в публичния регистър на Изпълнителна агенция по горите.

В кои случаи се отписва от регистъра за упражняване на лесовъдска практика?

Физическо лице, вписано в регистъра за упражняване на лесовъдска практика, се отписва в следните случаи:

1. по негово заявление;
2. при смърт;
3. при поставяне под запрещение;
4. когато с влязла в сила присъда лицето е осъдено за престъпление, извършено при упражняване на дейността, за която е регистрирано;
5. когато в рамките на 12 месеца преди датата на вземане на решението за отписване с влезли в сила два или повече акта на компетентен орган са установени нарушения на Закона за горите или подзаконовите актове по неговото прилагане, извършени при упражняване на дейността, за която е регистрирано;
6. когато издаде позволително за извършване на дейност в горските територии в нарушение на Закона за горите или подзаконовите актове по неговото прилагане;
7. при извършване на лесовъдска практика от вписан в регистъра служител в Изпълнителната агенция по горите и в нейните структури в нарушение на чл. 234, ал. 2 и 3 на Закона за горите;
8. когато след регистрация в регистъра се установи, че за издаването на удостоверение е представен неистински документ или документ с невярно съдържание.

Кои търговци имат право да извършват дейности в горите?

Дейностите по стопанисване на горски територии, добив на дървесина, инвентаризация на горските територии, изработване на планове и програми за управление и развитие на горски територии, както и издаването на съпровождащите ги документи се извършват от търговци, вписани в публичен регистър в Изпълнителната агенция по горите и притежаващи удостоверение за регистрация. В регистъра се вписват и държавните горски и ловни стопанства, когато самостоятелно извършват дейности.

Какво трябва да знаем за обществени екосистемни ползи от горите?

Обществени екосистемни ползи от горските територии са резултатите от специализираните дейности по управлението им и това са:

1. защита срещу ерозия на почвата от лавини и наводнения;
2. обезпечаване на количеството и качеството на водата;
3. поддържане на биологичното разнообразие;
4. екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат;
5. осигуряване на условия за рекреация и туризъм;
6. поддържане на традиционния ландшафт;
7. защита на природното и културното наследство;
8. защита на инфраструктурни обекти и съоръжения;
9. забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата.

Обществените екосистемни ползи, когато благоприятстват извършването на стопанска дейност, са възмездни в предварително определени конкретни горски територии и зони и видове стопански дейности в областните планове за развитие. Всички лица, които извършват стопанската дейност в горските територии и зони, определени в областния план за развитие на горските територии, заплащат в общината, на чиято територия извършват дейността, обезщетение за съответните обществени екосистемни ползи. Ежегодно до 30 април общината разпределя постъпилите средства от обезщетения между собствениците на горски територии, държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства. Право да получат средствата имат собственици на горски територии, както и държавни горски стопанства и държавни ловни стопанства:

1. чиито горски територии са на територията на съответната община и имат утвърдени горскостопански планове и програми;
2. чиито горски територии са включени в териториите и зоните, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно;
3. чиито горски територии са сертифицирани.

Методиката за определяне на обезщетението, условията и редът за неговото заплащане и за разпределяне на набраните в общината средства се определят с наредба на Министерския съвет.

Какви принудителни административни мерки може да се наложат, как и от кого?

За предотвратяване и преустановяване на административните нарушения по Закона за горите и на вредните последици от тях компетентните органи или оправомощени от тях длъжностни лица със заповед прилагат принудителни административни мерки.

Министърът на земеделието и храните спира:

1. разпореждания на централни ведомства или областни управители, които са в нарушение на Закона за горите;
2. реализацията на планове, утвърдени в нарушение на Закона за горите.

Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите спира:

1. разпореждания на регионалните дирекции по горите и на държавните предприятия, които са в нарушение на Закона за горите;
2. реализацията на програми, утвърдени в нарушение на Закона за горите.

Директорите на регионални дирекции по горите:

1. спират дейности в горските територии, които не са предвидени в съответните горскостопански планове и програми или когато такива планове и програми липсват;

2. спират строителство в горските територии:

а) когато то се извършва без приет по съответния ред проект или в нарушение на такъв проект;

б) на обекти и съоръжения за борба срещу ерозията и пороите, за които не е приет технически проект за борба срещу ерозията и пороите, или когато строителството се извършва в нарушение на предвидените в проекта горскостопански дейности;

в) в които предназначението на територията не е променено в случаите и по реда на Закона за горите;

3. спират дейности в горските територии, които се извършват в нарушение на Закона за горите, Закона за лова и опазване на дивеча, Закона за защитените територии, Закона за рибарството и аквакултурите, Закона за лечебните растения, Закона за биологичното разнообразие, Закона за опазване на селскостопанското имущество и на подзаконовите актове по прилагането им;

4. спират дейности или обекти, които увреждат или замърсяват горските територии;

5. спират дейността на обекти, в които постъпва, преработва се или от които се експедира обла дървесина, фасонирана дървесина или преработени дърва за горене, при констатиране в тях на нарушения по Закона за горите или на подзаконовите актове по прилагането му.

Директорите на държавните горски стопанства и на държавните ловни стопанства, както и кметовете на общини – собственици на гори, спират дейности и строителство в горските територии – тяхна собственост, и в такива, предоставени им за управление, при констатиране в тях на нарушения на Закона за горите или на подзаконовите актове по прилагането му.

В заповедите за прилагане на принудителните административни мерки се дават и предписания за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от допуснатите нарушения.

Какви са административните нарушения и наказания и как се установяват?

Всеки е длъжен да поправи вредите, които виновно е причинил на други лица вследствие на нарушение на Закона за горите и на подзаконовите актове по прилагането му. На нарушителите се налагат съответни наказания, регламентирани в Закона за горите. Вещите, послужили за извършване на нарушение, както и вещите – предмет на нарушението, се отнемат в полза на държавата независимо от това чия собственост са, освен ако се установи, че са използвани независимо или против волята на собственика им. Нарушенията на Закона за горите и подзаконовите актове по прилагането му се установяват с актове на:

1. служителите в Изпълнителната агенция по горите и в нейните структури, които заемат длъжност, за която се изисква лесовъдско образование, както и определените със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите;

2. служителите в държавните горски стопанства, държавните ловни стопанства и учебно-опитните горски стопанства, които заемат длъжност, за която се изисква лесовъдско образование;

3. кметовете на кметства, кметските наместници и лицата, които заемат длъжност в общините, за която се изисква лесовъдско образование – за горските територии на територията на съответната община;

4. лицата, вписани в регистъра за лесовъдска практика по чл. 235 от Закона за горите – за горските територии, за които имат сключен договор за горскостопански дейности и отговарят на условията на чл. 37 от Закона за административните нарушения и наказания;

5. държавните служители на Министерството на земеделието и храните, оправомощени от министъра;

6. държавните служители на Министерството на вътрешните работи, оправомощени от министъра.

Наказателните постановления по Закона за горите и подзаконовите актове по прилагането му се издават:

1. от кметовете на общини – за нарушения, установени от лица по чл. 274, ал. 1, т. 3 на Закона за горите;

2. от оправомощени от министъра на земеделието и храните длъжностни лица от регионалните дирекции по горите – в останалите случаи;

3. от оправомощени от министъра на вътрешните работи длъжностни лица – за нарушенията, установени по чл. 274, ал. 1, т. 6 на Закона за горите.

Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършва по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

**AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION**

Фондация Америка за България

Публикуването на тази брошура е финансирано
от Фондация „Америка за България“.